

TÓTH OLGA

A család reprezentációja az 1970-es és 1980-as évek laikus sajtóvitáiban és a témával foglalkozó riportkötetekben

Az International Social Survey (ISSP) 1988-ban végzett, a családdal és nemi szerepekkel foglalkozó vizsgálatának adatai élesen rávilágítottak Magyarországon az attitűdök és a valóságos viselkedés eltéréseire. Egyrészt a családalapítással, gyerekvállalással és válással kapcsolatos viselkedés beilleszkedett a modernnek tekintett európai trendekbe, másrészt a magyar lakosság attitűdjei, ideáljai meglehetősen konzervatívnak bizonyultak. Az adatok nem csupán az inkongruencia miatt keltettek feltűnést, hanem azért is, mert a Kádár korszak állami feminizmusa azt a képzetet keltette a külső és belső megfigyelőkben, hogy a nők iskolázottsági szerkezetének átalakulásával és a teljes női foglalkoztatással párhuzamosan megvalósult az értékrendek modernizálódása is.

A magyar társadalom familizmusa harminc év múltával is megfigyelhető, és természetesen előzményei is a Kádár korszaknál régebbre vezethetők vissza. A konferencia témájához kapcsolódva, az előadás arra keresi a választ, hogy milyen változások következtek be, illetve milyenek nem következtek be a magyarok családdal kapcsolatos elvárásaiban, attitűdjeiben az 1970-es, 1980-as években.

Az elemzés módszerül a családdal és a nemi szerepekkel foglalkozó korabeli laikus sajtóviták elérhető anyagainak, valamint az ezekhez kapcsolódó riportkötetek szövegének szisztematikus áttekintését választottam. Az olvasói levelek, megszólalások tartalmazzák azokat a laikus véleményeket, melyek a társadalom széles körében léteznek, így célorientált vizsgálatok hiányában alkalmasak az attitűdök megismerésére. Természetesen a nyomtatásban megjelent levelek, hozzászólások az újságíró, a szerkesztő szűrőjén is átmentek, tehát nem csupán önmagukat reprezentálják. Nincs okunk azonban azt feltételezni, hogy az újságírók más megközelítéssel válogattak volna, mint ami a korszak elvárásainak, ideáljainak megfelelt